

ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫНЫҢ
Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің

Х А Б А Р Ш Ы С Ы

ВЕСТНИК

НАЦИОНАЛЬНОЙ АКАДЕМИИ
НАУК РЕСПУБЛИКИ
КАЗАХСТАН
Қазақстан Республикасының
педагогикалық университетінің
Абая

THE BULLETIN

THE NATIONAL ACADEMY OF
SCIENCES OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN
Abai Kazakh National Pedagogical
University

PUBLISHED SINCE 1944

5 (399)

SEPTEMBER – OCTOBER 2022

ALMATY, NAS RK

БАС РЕДАКТОР:

ТҮЙМЕБАЕВ Жансейіт Қансейітұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің ректоры (Алматы, Қазақстан)

БАС РЕДАКТОРДЫҢ ОРЫНБАСАРЫ:

БИЛЯЛОВ Дархан Нұрланұлы, PhD, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің ректоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 2**

ҒАЛЫМ ХАТШЫ:

ӘБІЛҚАСЫМОВА Алма Есімбекқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Абай атындағы ҚазҰПУ Педагогикалық білімді дамыту орталығының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 2**

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

САТЫБАЛДЫ Әзімхан Әбілқайырұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Экономика институтының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Әбдіжапар Жұманұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Халықаралық инновациялық технологиялар академиясының президенті (Алматы, Қазақстан), **Н = 4**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, экономика ғылымдарының докторы, профессор, «Киево-Могилян академиясы» ұлттық университетінің кафедра меңгерушісі (Киев, Украина), **Н = 2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, К. Разумовский атындағы Мәскеу мемлекеттік технологиялар және менеджмент университетінің кәсіптік білім берудің педагогикасы және психологиясы кафедрасының меңгерушісі (Мәскеу, Ресей), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Ләззат Мыктыбекқызы, экономика ғылымдарының докторы, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Қуатқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті педагогика кафедрасының меңгерушісі (Қарағанды, Қазақстан), **Н = 3**

БУЛАТБАЕВА Күлжанат Нурымжанқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының бас ғылыми қызметкері (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 2**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ресей білім академиясының академигі, «Білім берудегі стандарттар және мониторинг» журналының бас редакторы (Мәскеу, Ресей), **Н = 2**

ЕСІМЖАНОВА Сайра Рафихевна, экономика ғылымдарының докторы, Халықаралық бизнес университетінің профессоры, (Алматы, Қазақстан), **Н = 3**

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының Хабаршысы».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ (Алматы қ.). Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 12.02.2018 ж. берілген

№ 16895-Ж мерзімдік басылым тіркеуіне қойылу туралы куәлік.

Тақырыптық бағыты: *әлеуметтік ғылымдар саласындағы зерттеулерге арналған.*

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

Тиражы: 300 дана.

Редакцияның мекен-жайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28, 219 бөл., тел.: 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы, 2022
Типографияның мекен-жайы: «Аруна» ЖК, Алматы қ., Мұратбаев көш., 75.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

ТУЙМЕБАЕВ Жансеит Кансеитович, доктор филологических наук, профессор, почетный член НАН РК, ректор Казахского национального университета им. аль-Фараби (Алматы, Казахстан)

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА:

БИЛЯЛОВ Дархан Нурланович, PhD, почетный член НАН РК, ректор Казахского национального педагогического университета им. Абая (Алматы, Казахстан), **Н = 2**

УЧЕНЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

АБЫЛКАСЫМОВА Алма Есимбековна, доктор педагогических наук, профессор, академик НАН РК, директор Центра развития педагогического образования КазНПУ им. Абая (Алматы, Казахстан), **Н = 2**

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

САТЫБАЛДИН Азимхан Абылкаирович, доктор экономических наук, профессор, академик НАН РК, директор института Экономики (Алматы, Казахстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Абдижапар Джуманович, доктор экономических наук, профессор, почетный член НАН РК, президент Международной академии инновационных технологий (Алматы, Казахстан), **Н = 4**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой Национального университета «Киево-Могилянская академия» (Киев, Украина), **Н = 2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой педагогики и психологии профессионального образования Московского государственного университета технологий и управления имени К. Разумовского (Москва, Россия), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Лязгат Мыктыбековна, доктор экономических наук, профессор Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Куатовна, доктор педагогических наук, профессор, заведующая кафедрой педагогики Карагандинского университета имени Е.А.Букетова (Караганда, Казахстан), **Н=3**

БУЛАТБАЕВА Кулжанат Нурымжановна, доктор педагогических наук, профессор, главный научный сотрудник Национальной академии образования имени Ы. Алтынсарина (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии образования, главный редактор журнала «Стандарты и мониторинг в образовании» (Москва, Россия), **Н=2**

ЕСИМЖАНОВА Сайра Рафихевна, доктор экономических наук, профессор Университета международного бизнеса (Алматы, Казахстан), **Н = 3**

«Вестник Национальной академии наук Республики Казахстан».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Собственник: ООО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы).
Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и коммуникаций и Республики Казахстан № **16895-Ж**, выданное 12.02.2018 г.

Тематическая направленность: *посвящен исследованиям в области социальных наук.*

Периодичность: 6 раз в год.

Тираж: 300 экземпляров.

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, ком. 219, тел. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© Национальная академия наук Республики Казахстан, 2022

Адрес типографии: ИП «Аруна», г. Алматы, ул. Муратбаева, 75.

EDITOR IN CHIEF:

TUIMEBAYEV Zhansait Kanseitovich, Doctor of Philology, Professor, Honorary Member of NAS RK, Rector of Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan).

DEPUTY CHIEF DIRECTOR:

BILYALOV Darkhan Nurlanovich, Ph.D, Honorary Member of NAS RK, Rector of Abai Kazakh National Pedagogical University (Almaty, Kazakhstan), **H = 2**

SCIENTIFIC SECRETARY:

ABYLKASSYMOVA Alma Esimbekovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Executive Secretary of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology of Abai Kazakh National Pedagogical University (Almaty, Kazakhstan), **H = 2**

EDITORIAL BOARD:

SATYBALDIN Azimkhan Abilkairovich, Doctor of Economics, Professor, Academician of NAS RK, Director of the Institute of Economics (Almaty, Kazakhstan), **H = 5**

SAPARBAYEV Abdizhapar Dzhumanovich, Doctor of Economics, Professor, Honorary Member of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology (Almaty, Kazakhstan) **H = 4**

LUKYANENKO Irina Grigor'evna, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of the National University "Kyiv-Mohyla Academy" (Kiev, Ukraine) **H = 2**

SHISHOV Sergey Evgen'evich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy and Psychology of Professional Education of the Moscow State University of Technology and Management named after K. Razumovsky (Moscow, Russia), **H = 4**

SEMBIEVA Lyazzat Maktybekova, Doctor of Economic Science, Professor of the L.N. Gumilyov Eurasian National University (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 3**

ABILDINA Saltanat Kuatovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy of Buketov Karaganda University (Karaganda, Kazakhstan), **H = 3**

BULATBAYEVA Kulzhanat Nurymzhanova, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Chief Researcher of the National Academy of Education named after Y. Altynsarin (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 2**

RYZHAKOV Mikhail Viktorovich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, academician of the Russian Academy of Education, Editor-in-chief of the journal «Standards and monitoring in education» (Moscow, Russia), **H = 2**

YESSIMZHANOVA Saira Rafikhevna, Doctor of Economics, Professor at the University of International Business (Almaty, Kazakhstan), **H = 3**.

Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Owner: RPA «National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan» (Almaty). The certificate of registration of a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Communications

of the Republic of Kazakhstan **No. 16895-Ж**, issued on 12.02.2018.

Thematic focus: *it is dedicated to research in the field of social sciences.*

Periodicity: 6 times a year.

Circulation: 300 copies.

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 220, Almaty, 050010, tel. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, 2022

Address of printing house: ST «Aruna», 75, Muratbayev str, Almaty.

ЭКОНОМИКА – ЭКОНОМИКА – ECONOMICS

BULLETIN OF NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

ISSN 1991-3494

Volume 5, Number 399 (2022), 207-219

<https://doi.org/10.32014/2022.2518-1467.371>

МРНТИ 06.39.31

УДК 330.342.3

**L. Abylkassimova^{1*}, M. Moldazhanov¹, A. Zeinullina², K. Khassenova²,
A. Rakhisheva³**

¹Alikhan Bokeikhan university, Semey, Kazakhstan;

²«Shakarim State University of Semey», Semey, Kazakhstan;

³ Ekibastuz Engineering and Technical Institute, Ekibastuz, Kazakhstan.

E-mail: Abylkasimova_L@sm.nis.edu.kz

CURRENT STATE OF ECOTOURISM IN KAZAKHSTAN: PROBLEM AND OPPORTUNITIES FOR DEVELOPMENT

Abstract. In the article, the appearance of tourism among advanced industries of the world economy, the need to separate relationships with the achievements of its ecological and sustainable nature use is considered.

At the same time, attention was paid to the fact that environmental protection creates economic conditions for local residents, and does not violate the integrity of ecological systems. satisfaction of the interests of local residents. The economic results of ecological education are defined as an integral characteristic of ecotourism. Today, the issue of nature protection is urgent in the country. At the same time, taking into account the fact that it is known that the importance of raising the economy of the country due to the development of tourism is also increasing, a comprehensive study and analysis was conducted.

On the basis of the analysis carried out, the main problems of ensuring the causes of the emergence of ecological tourism, as well as the problems of increasing the efficiency of their development, are formulated. Taking into account the identified problems, the priorities of the fundamental principles for increasing the efficiency of the use of labor resources in the system of work related to the development of modern ecotourism have been established. Also, during the development of ecotourism, the priorities and content of economic policy to increase labor productivity were formulated.

There are many reasons for the emergence of ecological tourism, but the main ones

are the deterioration of the general ecological situation of the world, i.e. damage, and people who are tired of technical progress and urbanization are striving for nature, i.e. relaxing in the fresh air. Based on the results of the conducted research and the developed scientific proposals, the evaluation indicators of the economic efficiency of ecological tourism are formulated.

Key words: ecotourism, tourism management, inbound and outbound tourism, logistics, tourism cluster, tourism development.

**Л.О. Абылкасимова^{1*}, М.Б. Молдажанов¹, А.Ж. Зейнуллина²,
К.Е. Хасенова², А.Б. Рахешева³**

¹«Әлихан Бөкейхан Университеті», Семей, Қазақстан;

²«Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті», Семей, Қазақстан;

³Екібастұз инженерлік-техникалық институты, Екібастұз, Қазақстан.

E-mail: Abylkasimova_L@sm.nis.edu.kz

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЭКОТУРИЗМНІҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ: МӘСЕЛЕЛЕРІ МЕН ДАМУ ЖОЛДАРЫ

Аннотация. Мақалада әлемдік шаруашылықтың алдыңғы қатарлы салаларының арасында туризмнің пайда болуы оның қоршаған орта және тұрақты табиғатты пайдаланудың жетістіктерімен өзара қарым-қатынастарын үлестіру қажеттігі қарастырылды. Сонымен қатар, экологиялық жүйелердің тұтастығын бұзбай, жергілікті тұрғындар үшін табиғатты қорғау пайдалы болатындай экономикалық жағдайларды туындататындығына назар аударылды. Осылайша, экологиялық туризм қоршаған ортаның табиғи түйінді сақтауын, жергілікті тұрғындардың мүдделерін қанағаттандыра отырып, белгілі бір пайда әкелуін көздейтіндігі қарастырылды. Экотуризмнің ажырамас сипаттамасы болып экологиялық білім берудің экономикалық нәтижелері анықталды.

Бүгінгі таңда елімізде табиғатты қорғау мәселесі өзекті болып отыр. Сонымен қатар туризмді дамыту арқылы ел экономикасын көтеру мәселесінің де маңыздылығының артқаны ескеріліп, жан-жақты зерттеліп талдау жасалды. Жүргізілген талдау негізінде экологиялық туризмнің пайда болу себептерін қамтамасыз етудің негізгі проблемалары, сондай-ақ оларды дамытудың тиімділігін арттыру проблемалары тұжырымдалды. Анықталған проблемаларды ескере отырып, қазіргі заманғы экотуризмді дамытуға байланысты жұмыс істеу жүйесінде еңбек ресурстарын пайдалану тиімділігін арттырудың іргелі қағидаттары басымдықтары белгіленді. Сондай-ақ экотуризмді дамыту барысында еңбек өнімділігін арттыру жөніндегі экономикалық саясаттың басымдықтары мен мазмұны тұжырымдалды.

Экологиялық туризмнің пайда болу себептері көп, бірақ ең бастылары ол әлемнің жалпы экологиялық жағдайының күннен күнге нашарлауы яғни

бүлінуі және техникалық прогресс пен урбанизациядан шаршаған адам баласының табиғатқа, яғни таза ауамен демалып денсаулығын жақсартуға бағытталады. Жүргізілген зерттеу мен әзірленген ғылыми ұсыныстардың нәтижелері бойынша экологиялық туризмнің экономикалық тиімділігінің болжамды көрсеткіштері тұжырымдалды.

Түйін сөздер: экотуризм, туризмді басқару, кіру және шығу туризмі, логистика, туристік кластерлер, туризмді дамыту.

**Л.О. Абылкасимова^{1*}, М.Б. Молдажанов¹, А.Ж. Зейнуллина²,
К.Е. Хасенова², А.Б. Рахешева³**

¹УО «Университет Алихана Бокейхана», Семипалатинск, Казахстан;

²«Университет имени Шакарима города Семей», Семипалатинск, Казахстан;

³ Екибастузский инженерно-технический институт, Екибастуз, Казахстан.

E-mail: Abylkasimova_L@sm.nis.edu.kz

СОВРЕМЕННОЕ ПОЛОЖЕНИЕ ЭКОТУРИЗМА В КАЗАХСТАНЕ: ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ РАЗВИТИЯ

Аннотация. В статье рассмотрено появление туризма в числе передовых отраслей мирового хозяйства, необходимость разделения взаимоотношений с достижениями его экологического и устойчивого природопользования. При этом обращалось внимание на то, что охрана окружающей среды создает экономические условия для местных жителей, не нарушая целостности экологических систем. Таким образом, считалось, что экологический туризм направлен на сохранение природной целостности окружающей среды и принесение определенной пользы при этом. удовлетворение интересов местных жителей. Экономические результаты экологического образования определены как неотъемлемая характеристика экотуризма.

Сегодня в стране остро стоит вопрос охраны природы. При этом, принимая во внимание, что значение подъема экономики страны за счет развития туризма также возрастает, было проведено всестороннее исследование и анализ. На основе проведенного анализа сформулированы основные проблемы обеспечения причин возникновения экологического туризма, а также проблемы повышения эффективности их развития.

С учетом выявленных проблем установлены приоритеты основополагающих принципов повышения эффективности использования трудовых ресурсов в системе работ, связанных с развитием современного экотуризма. Также в ходе развития экотуризма были сформулированы приоритеты и содержание экономической политики по повышению производительности труда. Причин возникновения экологического туризма много, но главные из них – ухудшение общей экологической обстановки мира, т.е. ущерб, когда уставшие от

технического прогресса и урбанизации люди устремляются к природе, т.е. к оздоровлению, расслабляясь на свежем воздухе.

По результатам проведенных исследований и разработанных научных предложений сформулированы оценочные показатели экономической эффективности экологического туризма.

Ключевые слова: экотуризм, управление туризмом, въездной и выездной туризм, логистика, туристические кластеры, развитие туризма.

Introduction. In Kazakhstan, it is more correct to use the concept of “ecological tourism”, since there are quite large territories here that are not greatly affected by mankind.

Ecotourism today is one of the priority areas and contributes to the sustainable development of the economy. Due to the great tourism potential, Kazakhstan is called a new direction in world tourism. It is based on excellent natural conditions and landscapes in the center of Eurasia, many natural and historical monuments, cultural and ethnic heritage of the peoples who lived on the territory of Kazakhstan in different historical periods. Ecotourism benefits not only tourism service providers. As a result of the provision of ecotourism services, the demand for shops, transport services, and food producers will increase. If tourism job creators generate their own income in their communities, this creates opportunities to support additional jobs.

In remote rural areas, ecotourism is a new form of small-scale and sophisticated source of income (Birzhakov, 2000). Creation of knowledge of ecotourists about the places they visit, concern for their conservation and encouragement of ecotourists to contribute to the maintenance of ecological conditions. Ecotourism can be not only a means of raising tourists’ awareness of local traditions and biodiversity, but also showing how and to what extent natural areas need to be conserved, and that ecotourism revenues can generate funds that directly support the improvement of society and the environment. used to improve the quality of the environment.

Research Material and methods. Where part of the revenue from ecotourism goes directly to nature conservation, those responsible for nature management and monitoring are better placed to do their job.

Building faith that the environment can be an economically viable asset. Through ecotourism, it is possible to obtain financial interest from alternative forms of development that are detrimental to environmental protection (as was the case with the rainforests of Ecuador). Local culture can be maintained, updated and revitalized by attracting tourists who want to buy local artisans and various handicrafts, as well as explore and learn about local traditions.

Promoting cooperation, unity and pride within the community. In the process of involving the community in the development and management of tourism, cooperation within this community will be strengthened. In addition, the increased interest of tourists in local places and the progress made possible by tourism makes the locals feel proud (Chizhova, 2005).

The need for small initial investments and a small amount of results in comparison

with other types of economic development. Compared to other activities, ecotourism requires minimal investment, since ecotourism mainly uses existing resources (eg natural environment for excursions and recreation, tourist accommodation). Wide circulation of the currency brought and spent by tourists. If an ecotourist spends money on a local community or local business rather than on foreign hotels and companies, the money stays with us and circulates within the community and across the country.

To improve the image, increase the value of local land, encourage further investment in the state and further development. The successful development of ecotourism helps the state to understand that all natural areas are a good investment, as a result of which money is spent on repairing roads, repairing water pipes, and repairing waste collection and treatment mechanisms (Erddavletov, 2005). To realize the potential of community ecotourism in Kazakhstan, attention should be paid to:

- Increasing the participation of local stakeholders is of paramount importance in realizing the potential of ecotourism, its goal is to improve the quality of life of the community and provide an attractive product for tourists. Community members want to develop ecotourism, but often do not participate in the decision-making process, and they, in turn, lack the information, resources and experience necessary to participate.

-It is very important for people developing ecotourism to consult with the population and involve it. It is also necessary to support communities that want to develop ecotourism. This support means helping to make decisions about the feasibility of ecotourism activities (taking into account market feasibility, environmental conditions, community support), as well as helping to make decisions about how the community should participate in ecotourism development. It is necessary to provide support for the creation of a high-quality sustainable product. Support can also be provided in terms of ecotourism services and project management (Head of O.B., 2007).

An integral feature of ecotourism is environmental education. It includes these two aspects:

1) Information - knowledge of the territorial nature and culture, the laws of the environment.

Table 1. Ecotourism sustainability assessment

Ecotourism objects Tourism sustainability Gradations	wild nature	artificial nature
Stable	Good	Less pleasant
unstable	Less pleasant	Absolutely unpleasant

2) Formation of ethical and environmental thinking - understanding the need for respect for nature and traditional culture and their conservation.

Thus, the objects of ecological tourism are various manifestations of living and

dead nature, traditional culture and cultural heritage. The main goals proposed by ecotourists are object recognition, outdoor recreation, sports tourism. This allows you to highlight the elements of tourism associated with cognitive and active recreation (Kazakhstan Tourism 2005-2006).

Ecological tourism is one of the new directions of modern tourism, which has become widespread throughout the world in the past ten years. These include well-known international organizations for the development of ecotourism; Witnesses will be the World Wildlife Fund (WWF), the International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN). At the same time, congresses, seminars, symposiums on the development of ecotourism are held at the international and regional levels, and the number of companies choosing ecotourism among the types of tourism is increasing (Kazakhstanyn kyskasha statistika zhylynamalygy 2006).

Result and discussion. The work plan of the Ministry of Natural Resources and Environmental Protection of the Republic of Kazakhstan provides for the creation of an ecological tourism system of specially equipped ecotourism routes in the Altyn Emel Natural Park, and the improvement of the quality of landscapes.

Ecotourism is an important source of profit from conservation:

- payment for nature management, payment for accommodation by transport, hunting, etc.;
- payment of wages to individuals for services rendered in the form of food, housing, transport, guides;
- proceeds from the sale of products to tourists visiting the territory percent;
- taxation of goods and services.

But the development of ecological tourism in Kazakhstan is still in its initial stage, its reasons are explained by socio-economic difficulties, lack of material and technical means, and the peculiarity of our system of protected areas (Kazakhstan Respublikasynyn 2001).

The main tasks of ecotourism:

- providing environmental education, increasing the culture of relationships with nature, developing norms of environmental behavior in the natural environment, educating each person a sense of personal responsibility for the fate of nature;
- restoration of the spiritual and physical strength of a person;
- protection of nature, reduction of damage to the natural environment;
- support the socio-economic development of public and private regions.

And thus, the great potential of environmental services as a type of economic and environmental services can only be realized under the conditions of appropriate state management and regulation. For ecotourism to generate financial and organizational benefits from wildlife conservation, there must be a valuation policy that reflects the cost of operating natural sites and the value of services provided to tourists (Mazbaev, 2006).

- the destination of tourists should be characterized by the presence of interesting components of nature, that is, it should be able to attract visitors and be unique;

- the management of protected areas should have legal powers to implement and develop sustainable tourism in protected areas;

- it is necessary to develop a pricing policy that takes into account the solvency of the population, and the collection of taxes, the amount of which depends on the use of ecotourism.

As a result, all funds received should be directed to the needs of the conservation of all biological species in protected natural areas and countries.

The relationship between ecotourism and environmental protection is mutually beneficial. When organizing ecotourism, one should not forget about the needs of the local population (Musin, 1998).

Consider the dynamics of the number of served tourists in 2019-2021 by types of tourism (Table 2).

Table 2 - Dynamics of the number of tourists served in 2019-2021 by type of tourism

Year	Domestic tourism, pers.	Outbound tourism, pers.	Visiting tourism, pers.
2019	157988	261709	39640
2020	189502	375923	36096
2021	186351	388108	30240

From the data presented in the table, we can see that the number of foreign tourists who came to our country in 2021 decreased by 9,400 people compared to 2019. In 2021, the volume of outbound tourism increased. So, in 2021, compared to 2019, it amounted to 126,399 people. This is 33% in percent. There is a slight upward trend in domestic tourism volume indicators: for example, in 2021, compared to 2019, the number of domestic tourists increased to 28,363 people (Ateibekov, et al., 2006.).

However, the tourism industry is characterized by a progressive and sustainable development trend, as evidenced by the quantitative indicators of the growth of the tourism industry (table 3).

Table 3 - Growth dynamics of the tourism industry in the period 2019-2021

Indicators	2019	2020	2021
Number of visitors served in accommodation facilities, pers.	2548868	2845832	3026227
Number of visitors served by travel agencies, pers.	459337	601521	604699
The amount of work and services performed, thousand tenge	14730718	15142092	17674698
Number of accommodation facilities, pcs.	677	692	598

At the end of 2021, 598 accommodation facilities operated in our republic;

In 2020, their number was 692;

In 2019, there were 677.

In 2021, domestic travel agencies served 604,699 people compared to 2019 when the number of visitors served was 459,337. In 2021, the total volume of services rendered and work performed amounted to 17,674,698 thousand tenge (Nakatkov, 2002).

Thus, analyzing the data in Table 2, we can conclude the following: in 2019-2021, there is a steady growth in the development of the tourism industry in Kazakhstan, which has a positive effect on the development of tourism enterprises. Currently, there is a certain development of ecological tourism in Kazakhstan. However, despite the fact that ecological tourism differs from other types of tourism in that it does not require a specially developed infrastructure, activities in this direction face some difficulties, which are associated with the fact that most of the recreational and tourist infrastructure is still in the process of being created (Resmi basylym. – Astana: 2002).

The tourism industry can be compared to a diamond that is looking forward to the coming changes that will make Kazakhstan a country with great tourism opportunities and global competitiveness. Ecological tourism is an integral part of the process of formation of the economy of a modern state, and the protection of the natural environment and its reconstruction is the most noticeable criterion in the development of society. The economic potential of ecological tourism in Kazakhstan can be called unlimited, for example - Shchuchinsko-Burabay region, «Sary-Agash», «Arasan-Kapal», «Moyldy», «Bayanaul», «Zhanakorgan», «Caspian». - all these «Kazakhstani» «pearls» can only be said in half. The main types of ecological tourism are not much different from international ones, they differ only in the lack of access to the sea (Zan actilerinin zhiyntygy - Almaty: 2006).

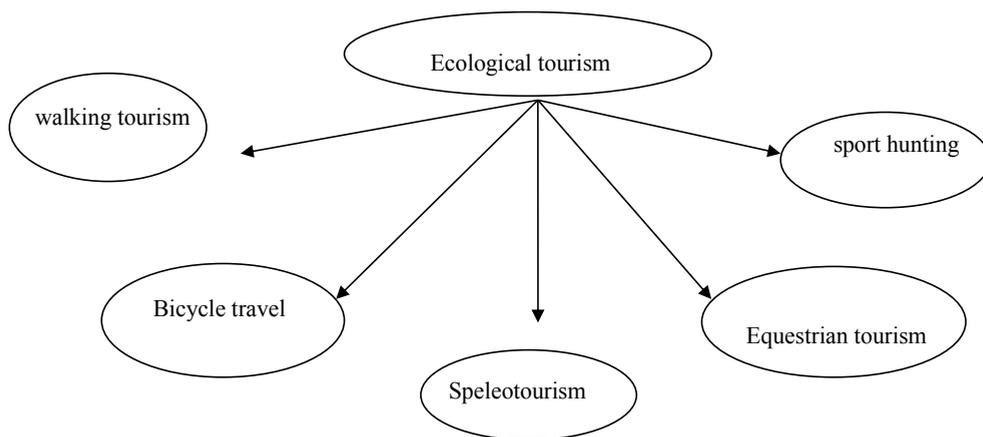

Figure 1 - the main types of ecological tourism in the Republic of Kazakhstan.

Making our country a famous tourist destination by 2020 will require an investment of \$1 billion.

Today, Kazakhstan offers specialized, extreme tours, as well as joint tours along the Silk Road with other countries.

The development of ecotourism should contribute to the formation of harmony between man and nature. We need to understand this - to be able to feel the joy of communicating with nature - this is a biologically determined need of a person, as a part of living nature.

The development of ecotourism should contribute to the formation of harmony between man and nature. We need to understand that the ability to experience the joy of communicating with nature is a biologically determined human need, just like particles of wildlife (Vorankova, 2001).

Let us dwell on this question: what role does ecotourism play in the development of the region? Firstly, and most importantly, ecotourism contributes to the protection of the natural area, has a great impact on the environmental education of people, instills a sense of patriotism and pride in one's country, and affects the harmonious development of the individual. This is also important from a political point of view - tourism contributes to the expansion of international relations, has the greatest impact on the country's economy, and creates jobs.

The sustainable development of the territory involved in the sphere of ecological tourism is ensured by the creation of tourist infrastructure, the organization of new jobs, the involvement of the local population in the service sector, as a result of which the standard of living of the local population increases, they settle in their original, ancient territories. The development of ecotourism should contribute to the formation of harmony between man and nature. We need to understand that the ability to experience the joy of communicating with nature is a biologically determined human need, just like particles of wildlife (Vorankova, 2001).

Each territory of the republic has excellent natural resources necessary for the development of ecotourism (Table 4).

Table 4 - Types of tourism on the territory of Kazakhstan

South Kazakhstan	Northern Kazakhstan	Central Kazakhstan	Eastern Kazakhstan	West
Ecological	Ecological	Ecological	Ecological	Kazakhstan
Mountain	Skiing	Excursion	Mountain	Ecological
On foot	On foot	Water	Educational	Water
Bike	Excursion	Speleological	Excursion	On foot
Excursion		Historical		Excursion
Historical				Historical
Pilgrimage				

In 2020, 4 pilot projects were implemented, all funded by the Eurasia Foundation. They are located in four districts: Lepsi, Zhabagyly, Katon-Karagay and Ridder. In the course of their implementation, good results were achieved, for example, in 2019, about 600 foreign tourists were received in Zhabagyly, which was determined by analyzing the surveys received from visitors - the level of service offered by Public Tourism (CBT) meets the minimum quality standard.

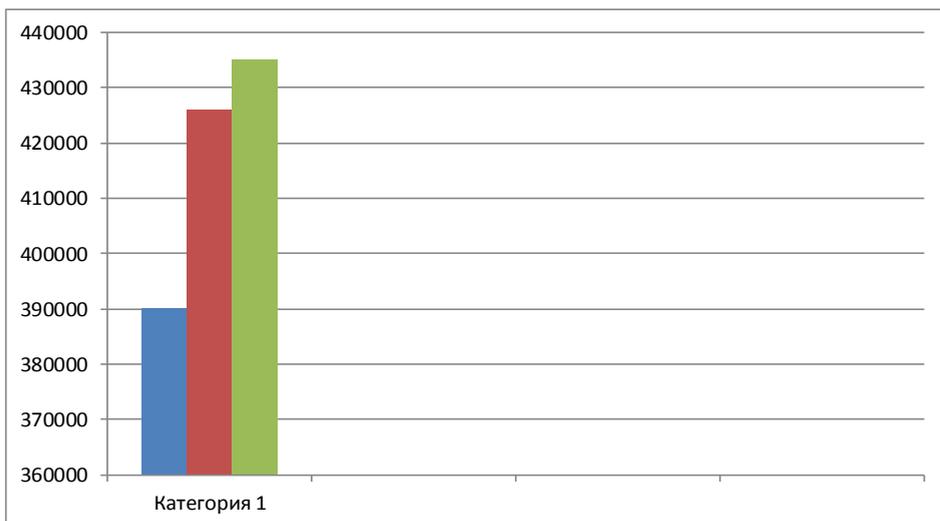
As you know, it is necessary to create a single body to support the development of ecological tourism in the republic. It was the first (unfortunately, so far the only) Ecotourism Information Resource Center (IARO) established in Kazakhstan by KTA in 2005 with financial support from the Eurasia Foundation. Ecosites of the Republic of Kazakhstan are presented in the table.

Figure 5 - Ecosites of the Republic of Kazakhstan

Statistics	2019	2020	2021
Ecosites	423	508	642
Weekend tour	594	681	988
Individual tours	65	277	360
Go to center	457	639	492
All:	1539	2105	2482
including foreigners	1245	1801	2021
- Kazakhsitanis	294	304	466

Over the past three years, the number of eco-sites in Kazakhstan has slightly increased, if in 2019 there were 423, then in 2021 the number of eco-sites increased by 219 units and amounted to 642 units. With the expansion of the network of eco-sites in Kazakhstan, the development of eco-tourism in the Almaty region is in the spotlight, which is associated with the growing interest of eco-tourists in this region.

Analyzing the ecotourism of the Republic of Kazakhstan, we can say the following: the tourism potential of the republic is mainly known for nature reserves and various objects of natural beauty. Information on the number of tourists visiting environmental institutions related to ecotourism is presented in Figure 2.

2- The number of tourists who visited environmental tourism institutions in 2019-2021

“The environmental nature of ecotourism is necessarily associated with the preservation of the diversity of flora and fauna of recreational areas. To achieve this goal, environmental technologies obtained on the basis of the experience of ecological tourism, as well as scientific proposals from fundamental and applied science, are used. An important role in the protection and reconstruction of recreational areas is played by the funds of tourists and the funds of various regional, private and international organizations.

The ecological outlook of the residents of the recreation area is formed by involving them in the process of servicing the tourist route, where local residents act as guides and conductors, animators, members of folklore ensembles, and area cleaners. Ecotourism makes it possible to preserve natural resources during the implementation of investment projects in natural areas of tourist flows, the negative impact of the environment. The understanding that the wild, exploitative economic use of natural resources can exclude their territories from the sphere of recreational use is the basis, motive and motivation for their protection and rational use.

SWOT analysis of eco-tourism is shown in Table 6.

Table 6 - SWOT analysis of ecological tourism

Strengths	Weaknesses
Ecological tourism: 1. One of the most affordable types of tourism. 2. Join a healthy lifestyle. 3. Connect with nature and take a break from civilization. 4. Minimal environmental impact. 5. Duration of the period: about 8 months (March - October). 6. Variety of natural landscapes. 7. Compliance with the concept of sustainable development	Ecological tourism: 1. The client needs personal care, personal communication. 2. Weak interest of Kazakh tour operators in ecotourism. 3. Lack of a clear understanding and ideas about the concept of "ecological tourism" among representatives of the organizational structure
Opportunities	Threats
Ecological tourism: 1. Availability of recreational areas in the future. 2. Ability to attract foreign tourists from all over the world. 3. Availability of eco-routes on the territory of protected areas. 4. Increasing environmental and regional knowledge of the local population.	Ecological tourism: 1. The occurrence of natural disasters and emergencies. 2. Competition with the Kyrgyz Republic. 3. Most ecotourism sites are located in border areas.

In the concept of sustainable development, much attention is paid to: types of tourism that save rare and valuable natural resources (especially water and energy); types contributing to the conservation of natural heritage (ecosystem and biodiversity); in addition, great attention is paid to the maximum possibilities to avoid the generation of waste as much as possible. It was written by the Mexican environmental economist Héctor Cebalás-Lascurain, who was the first to introduce the concept of «ecotourism».

Conclusion. Interaction with state and local executive bodies. The aforementioned negative phenomena in the tourism industry have happened before, but the crisis has further complicated them. According to experts, even if it is possible to change the ways and means of developing tourism in Kazakhstan, this should not allow bringing the tourism industry to a qualitatively new level.

Based on the analysis of the development of tourism in Kazakhstan in the modern period, the following conclusion can be drawn: the tourism sector in our country must go through several stages before becoming one of the main large sectors of the economy of Kazakhstan.

For the development of ecological tourism in Kazakhstan, it is necessary to implement the following measures:

- adjustment of technical and economic calculations of state national natural parks and state natural reserves;
- glorification of ecological tourism and dissemination of information;
- creation of conditions for the use of alternative energy sources in the construction of guest houses and the use of environmentally friendly modes of transport in the organization of ecotours;
- partnership with international organizations on the development of ecological tourism;
- monitoring the actual impact of ecotourism activities on the environment;
- expanding the use of products and services offered by the local population, local materials;
- development of ecotourism based on the local community;
- implementation of partnership with state and public organizations in the field of environmental protection.

These measures make it possible to create a full-fledged ecotourism product that takes into account the natural potential of Kazakhstan and is able to compete in the global tourism market.

Information about authors:

Abylkassimova Larissa – 2-nd year PhD student of 8D04105-«Economics» Educational Program Master of Management YO «ALIKHAN BOKEIKHAN UNIVERSITY», Семей Faculty of Information Technology and Economics ORCID 0000-0002-2850-5497, E-mail: Abylkasimova_L@sm.nis.edu.kz;

Moldazhanov Marat – lector PhD ALIKHAN BOKEIKHAN UNIVERSITY, Faculty of Information Technology and Economics Department of Business and management, ORCID 0000-0003-0872-5797, E-mail Mmarat84@inbox.ru;

Zeinullina Aigul – candidate of economic sciences, Acting Assoc. Professor of the department «Finance and accounting», NLC «Shakarim state University of Semey». E-mail: aigul-zeinullina@mail.ru, <https://ORCID.org/0000-0002-4787-4966>;

Klara Khassenova Non-profit joint-stock company «Shakarim University of Semey», Kazakhstan, Semey, 071412, Glinka str., 20 a, Faculty of Humanities and Economics, Department of «Economics and Finance», 0000-0002-0063-8536. klarita_khassenova@mail.ru;

Rakhisheva Aida – PHD, as.prof, professor of the Department “Business and Management” Ekibastuz Engineering and Technical Institute, st. Energetikter 54 “a”, Ekibastuz, Pavlodar region, Republic of Kazakhstan. E-mail: aira47@mail.ru, Orcid: <https://orcid.org/0000-0001-8356-4386>.

REFERENCES:

- Birzhakov M. Safety in tourism: National Academy Tourism : 2005 Popov. VI Recreational assessment of mountain territories. – Almaty, 2000.
- Chizhova Yu.A. On the problems of tourism and environmental protection Man and nature: 2005.
- Erddavletov S.R. Geography of tourism: history, theory, methods, practice. Almaty, 2005.
- Head of O.B. Tourism Management: Practical Course: Finance and statistics, 2007.
- Kazakhstan Tourism 2005-2006 : Statistics of Zhinak.
- Kazakhstanyn kyskasha statistics zhylnamalygy 2006:
- Kazakhstan Respublikasynyn “Tourism for Damytu tyzhyrymdamasy” Astana, 2001.
- Mazbaev O.B. Tourism zhane olketanu negizderi: oku qyraly.
- Mazbaev-Almaty: KazUPU, 2006.
- Musin. K.N. International tourism: a modern trend in world and Kazakhstan, Almaty, 1998 .
- Myzbaev. ABOUT. Ateibekov.B.N. Asubaev .B.K. Tourism is Zhane Olketan Negizderi. 2006:
- Nakatkov Yu.S. «History of tourism in Kazakhstan». Almaty, 2002.
- Tourist-excursions kersetu zhenindegi kyzmetterdi certifikatetaududnı tırtibi: Resmi basylym. – Astana: 2002.
- Tourist kyzmet turaly. Zan actilerinin zhiyntygy - Almaty: 2006.
- Vorankova L.P. History of tourism: textbook / L.P. Vorankova.- IPSI, 2001.
- Vorankova L.P. History of Tourism: Study Guide 2001.

МАЗМҰНЫ

ПЕДАГОГИКА

Э.А. Абдыкеримова, А.Б. Туркменбаев, Б.У. Қуанбаева, Р.Е. Жақиянова РОБОТОТЕХНИКА ПӘНІН ОҚЫТУ ҮДЕРІСІНДЕ ОҚУШЫЛАРДЫҢ ЗЕРТТЕУ ДАҒДЫЛАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ.....	5
Н.С. Әлқожаева, Қ.Б. Жұмабекова, Г.Қ. Шашаева, Р. Жәлиқызы БОЛАШАҚ ПЕДАГОГТАРДЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ІС-ӘРЕКЕТКЕ ДАЙЫНДАУ.....	19
М. Бектурова, А. Жайтапова, С. Тулепова, Г. Дянкова БОЛАШАҚ ШЕТ ТІЛІ МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ АКАДЕМИЯЛЫҚ ЖАЗУ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУҒА ӘЛЕУМЕТТІК-АФФЕКТИВТІ ФАКТОРЛАРДЫҢ ӘСЕРІ.....	33
Ж.М. Есіркепов, Б.С. Омаров, Б.І. Құрманбаев, Н.Б. Омаров ЖАРЫС КЕЗІНДЕ ЖОҒАРЫ ДӘРЕЖЕЛІ ВОЛЕЙБОЛШЫЛАРДЫҢ ТЕХНИКАЛЫҚ-ТАКТИКАЛЫҚ ӘРЕКЕТТЕРІНІҢ ЕСЕБІН ЖҮРГІЗУДІҢ ТИІМДІЛІГІ.....	48
А.Б. Жолмаханова, Б.Д. Карбозова, Е. Рыбина ЭМИГРАНТ ЕСТЕЛІКТЕРІН ОҚЫТУДЫҢ ҒЫЛЫМИ-ӘДІСТЕМЕЛІК АСПЕКТІЛЕРІ.....	58
А.А. Куралбаева, Б.М. Баймуханбетов, Г.Е. Абылова «САУАТ АШУ» ОҚУЛЫҒЫНДАҒЫ ТАРАУЛАР МЕН ТАҚЫРЫПТАРҒА МАЗМҰНДЫҚ ТАЛДАУ.....	68
Ж.Б. Кдыралиева, Г.С. Балтабаева, М.А. Батырбаева, Н.Р. Суранчиева ЖОҒАРҒЫ ОҚУ ОРНЫНДАРЫНДА ЕЖЕЛГІ ӘДЕБИ МҰРАЛАРДЫ ОҚЫТУДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ПАЙДАЛАНУ НЕГІЗДЕРІ.....	81
А.Ж. Мәуітбекова, К.Н. Булатбаева ОМОНІМДІК ПАРАДИГМА АҒЫЛШЫН ТІЛІН ОҚЫТУДЫҢ БІРЛІГІ РЕТІНДЕ.....	87
Ф.Д. Наметкулова, Г.Т. Шойынбаева, А.Қ. Сугирбекова БОЛАШАҚ МҰҒАЛІМДЕРДІ ФИЗИКАЛЫҚ ЭКСПЕРИМЕНТ АРҚЫЛЫ ОҚУШЫЛАРДЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУҒА ДАЯРЛАУ.....	100

Ғ.А. Орынханова, Ж.К. Қиынова, А.Т. Оңалбаева АУЫЛ МЕКТЕПТЕРІ МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ ЦИФРЛЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	113
А.Р. Рымханова, С.К. Абильдина, Р.К. Дюсембинова СТУДЕНТ ЖАСТАР ЕРІКТІЛІГІНІҢ ЖЕКЕ-ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ДЕТЕРМИНАНТТАРЫ.....	125
Г.А. Сейдуллаева, Г.Ж. Жалелова, Г.С. Сапар ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР АРҚЫЛЫ ЦИФРЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ РЕСУРСТАРЫН ЖОБАЛАУ.....	138
А.С. Тастанова, Н.Т. Шындалиев, Ж.Е. Зулпыхар МАШИНАЛЫҚ ОҚЫТУДА РҮТНОН БАҒДАРЛАМАСЫНЫҢ МҮМКІНДІКТЕРІ.....	150
С. Тлеубай, Ж. Жауыншиева, С. Есимкулова, Ж. Оралканова УНИВЕРСИТЕТТЕ БОЛАШАҚ МАМАНДЫ ДАЙЫНДАУДА ЭМОЦИОНАЛДЫҚ КОМПОНЕНТТІ ДАМЫТУДЫҢ РӨЛІ.....	161
А.А. Туктасинова, К.Ш. Бакирова ПӘН МЕН ТІЛДІ КІРІКТІРІП ОҚЫТУДА ОҚУ МАТЕРИАЛДАРЫН ПАЙДАЛАНУ ТУРАЛЫ.....	173
З.Н. Утегулова, Ф.Ш. Оразбаева, Э.Н. Оразалиева АЙТЫЛЫМ МЕН ЖАЗЫЛЫМ ПРОЦЕСТЕРІНІҢ КОММУНИКАТИВТІК АСПЕКТІЛЕРІ.....	183
Г.Т. Шүкенай, А.М. Абызова, Г.А. Тлегенова ПЕДАГОГ ТІЛІНІҢ ЛИНГВОЭКОЛОГИЯСЫ.....	194

ЭКОНОМИКА

Л.О. Абылкасимова, М.Б. Молдажанов, А.Ж. Зейнуллина, К.Е. Хасенова, А.Б. Рахешева ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЭКОТУРИЗМНІҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ МӘСЕЛЕЛЕРІ МЕН ДАМУ ЖОЛДАРЫ.....	207
Г. Азретбергенова, З. Есымханова, Ы. Узын ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӨСУ МЕН ЭКСПОРТ БАЙЛАНЫСЫН ДАМУШЫ ЕЛДЕР НЕГІЗІНДЕ ПАНЕЛЬДІК ТАЛДАУ.....	220

О.А. Дагмирзаев ҚАЗАҚСТАН ЭКОНОМИКАСЫ НАҚТЫ СЕКТОРЫНЫҢ АЙМАҚТЫҚ КӨРСЕТКІШТЕРІНІҢ ВАРИАТИВТІЛІГІН ФАКТОРЛЫҚ ТАЛДАУ.....	232
Б.А. Жакупова, А.Т. Сексенова, А.С. Рахманова, К.Б. Тлеуқабылова КОМПАНИЯДА ДАҒДАРЫСТЫҢ АЛДЫН АЛУ - КАПИТАЛДЫ ОҢТАЙЛЫ БАҒАЛАУДЫҢ НӘТИЖЕСІ.....	243
Р.А. Жанбаев, Г.Р. Темирбаева, Д.А. Айбосынова, А.Е. Еркін, Д.Г. Максимов КВАЗИМЕМЛЕКЕТТІК СЕКТОР: ТҰРАҚТЫ ДАМУ МАҚСАТТАРЫ (ТДМ) ЖӘНЕ ОЛАРДЫ КОРПОРАТИВТІК СТРАТЕГИЯЛАРҒА ИНТЕГРАЦИЯЛАУ ҚҰРАЛДАРЫ.....	253
З.О. Иманбаева, Д.А. Амержанова, Н.Б. Давлетбаева, Х.Х. Кусаинов, Э.Ш. Дуйжанова ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ АУЫЛШАРУАШЫЛЫҒЫН ДАМУДЫҢ ЖОЛДАРЫ.....	270
Л. Кан, Т. Мухамедьярова-Левина, А. Анесова ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ПАЙЛЫҚ ҚОРЛАРДЫҢ ЖАҒДАЙЫ МЕН ДАМУ БОЛАШАҒЫН ТАЛДАУ.....	286
Г.К. Кенжетәева, Г.Т. Кунуркульжаева, Л.А. Шафеева, В. Есмагзам, И.Т. Иманғалиева ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ЖҰМЫССЫЗДЫҚ ДЕҢГЕЙІН ТАЛДАУ.....	298
Ғ.Е. Керімбек, М.Ғ. Қайырғалиева, Г.Е. Нурбаева, Н.А. Умбеталиев, К.Б. Сатымбекова КОМПАНИЯДА АҚША ҚАРАЖАТТАРЫН БАСҚАРУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ СТРАТЕГИЯСЫН ЖЕТІЛДІРУ.....	311
А.А. Муталиева, С. Дырка, В.Н. Сейтова, А.Б. Махатова, М.Қ. Ускенов ҚАЗАҚСТАНДА СҮТ ӨНДІРІСІНІҢ ДАМУЫН ТАЛДАУ ЖӘНЕ БОЛЖАУ.....	322
А.А. Нурғалиева, С. Дырка АУЫЛШАРУАШЫЛЫҒЫ ӨНДІРІСІН ДАМУЫНДАҒЫ ИНВЕСТИЦИЯЛАРДЫҢ НЕГІЗГІ РӨЛІ.....	332

А.Ж. Панзабекова, И.Д. Тургель, Ж.Г. Имангали АЗАМАТТЫҚ ҚОҒАМ СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ МЕМЛЕКЕТТІК САЯСАТТЫҢ ТИІМДІЛІГІН АРТТЫРУДЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК РЕСУРСЫ РЕТІНДЕ.....	344
А.С. Садвақасова, Б.С. Корабаев, Г.Д. Аманова, С.С. Донцов, Б. Куантқан, А.В. Заякина ҚР МАШИНА ҚҰРЫЛЫС КОМПАНИЯЛАРЫНДА ИНТЕГРАЦИЯЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ МӘНІН АРТТЫРУ НЕГІЗІ РЕТІНДЕ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ШЫҒЫНДАРДЫ ЕСЕП ЖӘНЕ ТАЛДАУ.....	361
М. Саймова, Ж.Қ. Басшиева, С.И. Игильманова, А.Ж. Бұхарбаева, А.Б. Тасмаганбетов НАРЫҚ ЖАҒДАЙЫНДА МАРКЕТИНГТІК ИННОВАЦИЯЛАРДЫ ӨЗІРЛЕУ ЖӘНЕ ЕНГІЗУ.....	372
Р.Б. Саргова, А.С. Кадырова, А.А. Ниязбаева, Г.К. Демеуова, Ж.Қ. Басшиева АГРАРЛЫҚ СЕКТОРДЫ ЖАҢҒЫРТУ: ҚАРЖЫЛЫҚ ҚОЛДАУ ШАРАЛАРЫ.....	388

СОДЕРЖАНИЕ

ПЕДАГОГИКА

Э.А. Абдыкеримова, А.Б. Туркменбаев, Б.У. Куанбаева, Р.Е. Жақиянова ФОРМИРОВАНИЕ ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИХ НАВЫКОВ УЧАЩИХСЯ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ РОБОТОТЕХНИКЕ.....	5
Н.С. Алгожаева, К.Б. Жумабекова, Г.К. Шашаева, Р. Жәлиқызы ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ К ИННОВАЦИОННОЙ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	19
Бектурова М., Жайтапова А., Тулепова С., Дянкова Г. ВЛИЯНИЕ СОЦИАЛЬНЫХ И ЭМОЦИОНАЛЬНЫХ ФАКТОРОВ НА ФОРМИРОВАНИЕ КОМПЕТЕНЦИИ АКАДЕМИЧЕСКОГО ПИСЬМА БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА.....	33
Ж.М. Есиркепов, Б.С. Омаров, Б.И. Курманбаев, Н.Б. Омаров ЭФФЕКТИВНОСТЬ ВЕДЕНИЯ УЧЕТА ТЕХНИКО-ТАКТИЧЕСКИХ ДЕЙСТВИЙ ВОЛЕЙБОЛИСТОВ ВЫСОКОГО КЛАССА ВО ВРЕМЯ СОРЕВНОВАНИЙ.....	48
А.Б. Жолмаханова, Б.Д. Карбозова, Е. Рыбина НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ОБУЧЕНИЯ ЭМИГРАНТСКИХ ВОСПОМИНАНИЙ.....	58
А.А. Куралбаева, Б.М. Баймуханбетов, Г.Е. Абылова АНАЛИЗ СОДЕРЖАНИЯ ГЛАВ И ТЕМ УЧЕБНИКА «САУАТ АШУ».....	68
Ж.Б. Кдыралиева, Г.С. Балтабаева, М.А. Батырбаева, Н.Р. Суранчиева ОСНОВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБУЧЕНИИ ДРЕВНЕМУ ЛИТЕРАТУРНОМУ НАСЛЕДИЮ В ВУЗАХ.....	81
А.Ж. Мәуітбекова, К.Н. Булатбаева ОМОНИМИЧЕСКАЯ ПАРАДИГМА КАК ЕДИНИЦА ОБУЧЕНИЯ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ.....	87
Ф.Д. Наметкулова, Г.Т. Шойынбаева, А.Қ. Сугирбекова ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ К ФОРМИРОВАНИЮ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ УЧАЩИХСЯ ПОСРЕДСТВОМ ФИЗИЧЕСКОГО ЭКСПЕРИМЕНТА.....	100

Г.А. Орынханова, Ж.К. Киынова, А.Т. Оналбаева ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЦИФРОВОЙ ГРАМОТНОСТИ УЧИТЕЛЕЙ СЕЛЬСКИХ ШКОЛ.....	113
А.Р. Рымханова, С.К. Абильдина, Р.К. Дюсембинова ИНДИВИДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ДЕТЕРМИНАНТЫ ВОЛОНТЕРСТВА У СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ.....	125
Г.А. Сейдуллаева, Г.Ж. Жалелова, Г.С. Сапар ПРОЕКТИРОВАНИЕ ЦИФРОВЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ РЕСУРСОВ СРЕДСТВАМИ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ.....	138
А.С. Тастанова, Н.Т. Шындалиев, Ж.Е. Зулпыхар ВОЗМОЖНОСТИ ПРОГРАММЫ RYTHON В МАШИННОМ ОБУЧЕНИИ.....	150
С. Тлеубай, Ж. Жауыншиева, С. Есимкулова, Ж. Оралканова РОЛЬ РАЗВИТИЯ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО КОМПОНЕНТА В ПОДГОТОВКЕ БУДУЩЕГО СПЕЦИАЛИСТА В ВУЗЕ.....	161
А.А. Туктасинова, К.Ш. Бакирова ОБ ИСПОЛЬЗОВАНИИ УЧЕБНЫХ МАТЕРИАЛОВ В ПРЕДМЕТНО-ЯЗЫКОВОМ ИНТЕГРИРОВАННОМ ОБУЧЕНИИ.....	173
З.Н. Утегулова, Ф.Ш. Оразбаева, Э.Н. Оразалиева КОММУНИКАТИВНЫЕ АСПЕКТЫ ПРОЦЕССОВ ГОВОРЕНИЯ И ПИСЬМА.....	183
Г.Т. Шүкенай, А.М. Абызова, Г.А. Тлегенова ЛИНГВОЭКОЛОГИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ.....	194

ЭКОНОМИКА

Л.О. Абылкасимова, М.Б. Молдажанов, А.Ж. Зейнуллина, К.Е. Хасенова, А.Б. Рахешева СОВРЕМЕННОЕ ПОЛОЖЕНИЕ ЭКОТУРИЗМА В КАЗАХСТАНЕ: ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ РАЗВИТИЯ.....	207
Г. Азретбергенова, З. Есымханова, Ы. Узын ПАНЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА И ЭКСПОРТА В РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАНАХ.....	220

О.А. Дагмирзаев

**ФАКТОРНЫЙ АНАЛИЗ ВАРИАТИВНОСТИ РЕГИОНАЛЬНЫХ
ПОКАЗАТЕЛЕЙ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ
КАЗАХСТАНА.....232**

Б.А. Жакупова, А.Т. Сексенова, А.С. Рахманова, К.Б. Тлеукабылова
**ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ КРИЗИСА В КОМПАНИИ – РЕЗУЛЬТАТ
ОПТИМАЛЬНОЙ ОЦЕНКИ КАПИТАЛА.....243**

**Р.А. Жанбаев, Г.Р. Темирбаева, Д.А. Айбосынова, А.Е. Еркін,
Д.Г. Максимов**
**КВАЗИГОСУДАРСТВЕННЫЙ СЕКТОР: ЦЕЛИ УСТОЙЧИВОГО
РАЗВИТИЯ (ЦУР) И ИНСТРУМЕНТЫ ИХ ИНТЕГРАЦИИ
В КОРПОРАТИВНЫЕ СТРАТЕГИИ.....253**

**З.О. Иманбаева, Д.А. Амержанова, Н.Б. Давлетбаева,
Х.Х. Кусайнов, Э.Ш. Дуйжанова**
**ПУТИ РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА В РЕСПУБЛИКЕ
КАЗАХСТАН.....270**

Л. Кан, Т. Мухамедьярова-Левина, А. Анесова
АНАЛИЗ СОСТОЯНИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ПИФОВ В РК.....286

**Г.К. Кенжетаетаева, Г.Т. Кунуркульжаева, Л.А. Шафеева, В. Есмагзам,
И.Т. Имангалиева**
**АНАЛИЗ УРОВНЯ БЕЗРАБОТИЦЫ В РЕСПУБЛИКЕ
КАЗАХСТАН.....298**

**Г.Е. Керимбек, М.Г. Кайыргалиева, Г.Е. Нурбаева,
Н.А. Умбеталиев, К.Б. Сатымбекова**
**СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СТРАТЕГИИ УПРАВЛЕНИЯ И
ОЦЕНКИ ДЕНЕЖНЫХ СРЕДСТВ В КОМПАНИИ.....311**

**А.А. Муталиева, С. Дырка, В.Н. Сейтова, А.Б. Махатова,
М.Қ. Ускенов**
**АНАЛИЗ И ПРОГНОЗ РАЗВИТИЯ ПРОИЗВОДСТВА МОЛОКА
В КАЗАХСТАНЕ.....322**

А.А. Нургалиева, Стефан Дырка
**ОСНОВНАЯ РОЛЬ ИНВЕСТИЦИЙ В РАЗВИТИИ
СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ПРОИЗВОДСТВА.....332**

А.Ж. Панзабекова, И.Д. Тургель, Ж.Г. Имангали ГРАЖДАНСКОЕ ОБЩЕСТВО КАК СОЦИАЛЬНЫЙ РЕСУРС ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ АНТИКОРРУПЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ.....	344
А.С. Садвакасова, Б.С. Корабаев, Г.Д. Аманова, С.С. Донцов, Б. Куанткан, А.В. Заякина УЧЕТ И АНАЛИЗ ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ЗАТРАТ КАК ОСНОВА ПОВЫШЕНИЯ СУЩЕСТВЕННОСТИ ИНТЕГРИРОВАННОЙ ОТЧЕТНОСТИ В МАШИНОСТРОИТЕЛЬНЫХ КОМПАНИЯХ РК.....	361
М. Саймова, Ж.К. Басшиева, С.И. Игильманова, А.Ж. Бухарбаева, А.Б. Тасмаганбетов РАЗРАБОТКА И ВНЕДРЕНИЕ МАРКЕТИНГОВЫХ ИННОВАЦИЙ В РЫНОЧНЫХ УСЛОВИЯХ.....	372
Р.Б. Сартова, А.С. Кадырова, А.А. Ниязбаева, Г.К. Демеуова, Ж.К. Басшиева МОДЕРНИЗАЦИЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА: МЕРЫ ФИНАНСОВОЙ ПОДДЕРЖКИ.....	388

CONTENTS

PEDAGOGY

E. Abdykerimova, A. Turkmenbaev, B. Kuanbayeva, R.E. Zhakiyanova FORMATION OF STUDENTS RESEARCH SKILLS IN THE PROCESS OF TEACHING ROBOTIC.....	5
N.S. Algozhaeva, K.B. Zhumabekova, G.K. Shashaeva, R. Zhalikyzy PREPARATION OF FUTURE TEACHERS FOR INNOVATIVE PEDAGOGICAL ACTIVITY.....	19
M. Bekturova, A. Zhaitapova, S. Tulepova, G. Diankova THE IMPACT OF SOCIAL AND AFFECTIVE FACTORS ON THE FORMATION OF ACADEMIC WRITING COMPETENCE AMONG FUTURE EFL TEACHERS.....	33
Zh.M. Yessirkepov, B.S. Omarov, B.I.Kurmanbayev, N.B. Omarov EFFECTIVENESS OF KEEPING RECORDS OF TECHNICAL AND TACTICAL ACTIONS OF HIGH-CLASS VOLLEYBALL PLAYERS DURING COMPETITIONS.....	48
A. Zholmakhanova, B. Karbozova, E. Rybina SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL ASPECTS OF TEACHING EMIGRANT MEMORIES.....	58
A.A. Kuralbayeva, B.M. Baimukhanbetov, Abylova G.E. ANALYSIS OF CONTENTS OF CHAPTER AND TOPICS IN «SAUAT ASHU» TEXTBOOK.....	68
Zh.B. Kadyralieva, G.S. Baltabayeva, M.A. Batyrbayeva, N.R. Suranchieva FUNDAMENTALS OF THE USE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN TEACHING ANCIENT LITERARY HERITAGE IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS.....	81
A. Mauitbekova, K. Bulatbayeva HOMONYMIC PARADIGM AS A UNIT OF TEACHING ENGLISH.....	87
F. Nametkulova, G. Shoiynbaeva, A. Sugirbekova PREPARATION OF FUTURE TEACHERS FOR THE FORMATION OF FUNCTIONAL LITERACY OF STUDENTS THROUGH A PHYSICAL EXPERIMENT.....	100

G. Orynkhanova, Zh. Kiynova, A. Onalbayeva PROBLEMS OF FORMATION OF DIGITAL LITERACY OF RURAL SCHOOL TEACHERS.....	113
A.Р. Рымханова, С.К. Абильдина, Р.К. Дюсембинова INDIVIDUAL PSYCHOLOGICAL DETERMINANTS OF VOLUNTEERING AMONG STUDENTS.....	125
G. Seidullayeva, G. Zhalelova, G. Sapar DESIGNING DIGITAL EDUCATIONAL RESOURCES BY MEANS OF DIGITAL TECHNOLOGIES.....	138
A.S. Tastanova, N.T. SHyndaliev, Zh.E. Zulpykhar PYTHON PROGRAM FEATURES IN MACHINE LEARNING.....	150
S. Tleubay, Zh. Zhauynshiyeva, S. Yessimkulova, Zh. Oralkanova THE ROLE OF THE DEVELOPMENT OF THE EMOTIONAL COMPONENT IN THE PREPARATION OF THE FUTURE SPECIALIST IN THE UNIVERSITY.....	161
A. Tuktassinova, K. Bakirova ON THE USE OF LEARNING MATERIALS IN CONTENT AND LANGUAGE INTEGRATED LEARNING.....	173
Z. Utegulova, F. Orazbaeva, E. Orazaliyeva COMMUNICATIVE ASPECTS OF SPEAKING AND WRITING PROCESSES.....	183
G. Shukenai, A. Abyzova, G. Tlegenova LINGUOECOLOGY OF TEACHER'S SPEECH.....	194

ECONOMICS

L. Abylkassimova, M. Moldazhanov, A. Zeinullina, K. Khassenova, A. Rakhisheva CURRENT STATE OF ECOTOURISM IN KAZAKHSTAN: PROBLEM AND OPPORTUNITIES FOR DEVELOPMENT.....	207
G. Azretbergenova, Z. Yessymkhanova, Y. Uzun A PANEL ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP OF ECONOMIC GROWTH AND EXPORTS BY DEVELOPING COUNTRIES.....	220
O.A. Dagmirzaev	

FACTOR ANALYSIS OF THE VARIABILITY OF REGIONAL INDICATORS THE REAL SECTOR OF THE ECONOMY OF KAZAKHSTAN.....	232
B. Zhakupova, A. Seksenova, A. Rakhmanova, K. Tleukabylova PREVENTION OF A CRISIS IN THE COMPANY AS A RESULT OF AN OPTIMAL CAPITAL ASSESSMENT.....	243
R.A. Zhanbayev, G.R. Temirbaeva, D.A. Aibossynova, A.Y. Yerkin, D.G. Maksimov QUASI-PUBLIC SECTOR: SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS (SDG) AND TOOLS FOR THEIR INTEGRATION INTO CORPORATE STRATEGIES.....	253
Z. Imanbayeva, N. Davletbayeva, D. Amerzhanova, K. Kussainov, E. Duizhanova DEVELOPMENT METHODS OF AGRICULTURE IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	270
L. Kan, T. Mukhamedyarova-Levina, A. Anessova ANALYSIS OF THE STATE AND PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF MUTUAL FUNDS IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	286
G. Kenzhetayeva, G. Kunurkulzhayeva, L. Shafeyeva, V. Yesmagzam, I. Imangaliyeva ANALYSIS OF THE UNEMPLOYMENT RATE IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	298
G. Kerimbek, M. Kaiyrgaliev, G. Nurbayeva, N. Umbetaliev, K. Satymbekova IMPROVING CASH MANAGEMENT AND ASSESSMENT STRATEGY IN THE COMPANY.....	311
A. Mutaliyeva, S. Dyrka, V. Seitova, A. Makhatova, M. Uskenov ANALYSIS AND FORECAST OF MILK PRODUCTION DEVELOPMENT IN KAZAKHSTAN.....	322
A. Nurgaliyeva, S. Dyrka THE MAIN ROLE OF INVESTMENT IN THE DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL PRODUCTION.....	332

A.Zh. Panzabekova, I.D. Turgel, Zh.G. Imangali CIVIL SOCIETY AS A SOCIAL RESOURCE FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF STATE ANTI-CORRUPTION POLICY.....	344
A. Sadvakassova, B. Korabayev, G. Amanova, S. Dontsov, B. Kuantkan, A. Zayakina ACCOUNTING AND ANALYSIS OF ENVIRONMENTAL COSTS AS A BASIS FOR INCREASING THE SIGNIFICANCE OF INTEGRATED REPORTING IN MACHINE-BUILDING COMPANIES OF THE RK.....	361
M. Saiymova, Z. Basshieva, S. Igilmanova, A. Bukharbayeva, A. Tasmaganbetov DEVELOPMENT AND IMPLEMENTATION OF MARKETING INNOVATIONS IN MARKET CONDITIONS.....	372
R. Sartova, A. Kadyrova, A. Niyazbayeva, G. Demeuova, Z. Basshieva MODERNIZATION OF THE AGRICULTURAL SECTOR: FINANCIAL SUPPORT MEASURES.....	388

Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the work described has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the originality detection service Cross Check <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

www: nauka-nanrk.kz

ISSN 2518–1467 (Online),

ISSN 1991–3494 (Print)

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en>

Директор отдела издания научных журналов НАН РК *А. Ботанқызы*

Заместитель директор отдела издания научных журналов НАН РК *Р. Жәліқызы*

Редакторы: *М.С. Ахметова, Д.С. Аленов*

Верстка на компьютере *Г.Д. Жадырановой*

Подписано в печать 30.08.2022.

Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать - ризограф.

27,5 п.л. Тираж 300. Заказ 5.